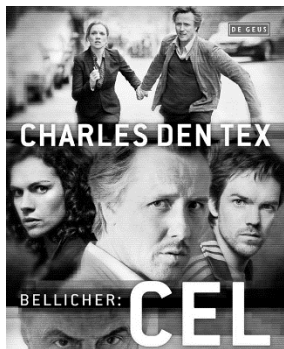

Opgave 1 Gestolen identiteit

De roman 'Cel' gaat over het personage Michael Bellicher. In het begin van het verhaal rijdt Michael over een tweebaansweg wanneer de auto die voor hem rijdt plotseling over de kop slaat.

tekst 1

Ik reageerde instinctief. Beelden zetten zich onmiddellijk om in handelingen. Ik zag en deed. Mijn handen en voeten namen eigen beslissingen. Mijn hart pompte, mijn longen zogen en bliezen, harder dan ik kon bijhouden. Mijn lichaam redde zichzelf, ik draaide weg van de schuivende en tollende auto voor me, ergens heen.

bron: Charles den Tex, Cel, 2008

Volgens Maurice Merleau-Ponty hebben we niet alleen een lichaam, maar zijn we ook ons lichaam.

- 2p 1 Leg met tekst 1 uit dat Michael volgens Merleau-Ponty:
- een lichaam heeft, en
 - een lichaam is.

Michael belt 112 en als de politie komt, is hij verbaasd dat de agenten hem telkens dezelfde vragen stellen over zijn naam, zijn adres en het merk van zijn auto. Hij moet zelfs mee naar het bureau en daar blijkt dat hij ervan wordt verdacht enkele dagen eerder in een bronskleurige BMW te zijn doorgereden na een dodelijke aanrijding met een fietser.

Michael is onschuldig. Hij heeft geen bronskleurige BMW, laat staan dat hij daarmee een fietser heeft aangereden. Hij was op het tijdstip van de aanrijding bovendien op een andere plek. Maar vervelend genoeg kan hij dat niet bewijzen.

Hoewel Michael dus zeker weet dat hij het misdrijf (doorrijden na een aanrijding) niet heeft gepleegd, gaan de agenten ervan uit dat Michael betrokken is. Zij geven Michael het gevoel dat hij zelf niet weet wie hij eigenlijk is. In zijn cel denkt Michael het volgende:

tekst 2

Ik had een enorme behoefte aan mensen die me zagen als degene die ik was, een gewone man die geen andere mensen doodreed in een BMW. Door de afzondering en de ondervraging begon ik aan mezelf te twijfelen.

bron: Charles den Tex, Cel, 2008

In de introspectietheorie van René Descartes spelen twee kenmerken een rol bij zelfkennis. Neocartesianen hebben kritiek op Descartes' theorie.

- 3p 2 Geef beide kenmerken van de introspectietheorie van Descartes weer. Leg vervolgens met een van deze kenmerken uit dat Michael in tekst 2:
- eerst uitgaat van de introspectietheorie van Descartes en
 - vervolgens van de neocartesiaanse opvatting over de introspectietheorie.

Michael ontdekt dat zijn identiteit in de vorm van zijn creditcard, bankpas en burgerservicenummer is gestolen. Iemand heeft op zijn naam de bronskleurige BMW gekocht en daarmee het misdrijf gepleegd. Maar de politie gelooft dit niet.

Stel dat de politie een leugendetector gebruikt om erachter te komen of Michael het misdrijf heeft gepleegd. Michael spreekt de waarheid en toch geeft de leugendetector om de een of andere reden aan dat hij liegt. De leugendetector geeft dus een verkeerde uitslag en de politie gelooft de leugendetector. Doordat de politie hem niet gelooft, voelt Michael zich beroofd van zijn ware zelf.

Of het zelf echt bestaat, betekent in een manifest wereldbeeld iets anders dan in een wetenschappelijk wereldbeeld.

Volgens breinreductionisten bestaat het zelf niet.

- 3p 3 Leg uit dat het zelf volgens de breinreductionisten niet bestaat. Beargumenteer vervolgens of jij het eens bent met deze opvatting van het breinreductionisme, met:
- het onderscheid tussen een manifest en een wetenschappelijk wereldbeeld en
 - de foute uitslag van de leugendetectortest.

Gaandeweg de roman worden de gevolgen van Michaels gestolen identiteit steeds dramatischer. Iemand pleegt onder zijn naam nog een misdrijf en koopt een huis met een hypotheekschuld van ruim drie miljoen. Michael krijgt hulp van een beveiligder die dag en nacht bij hem is. Zo heeft hij een alibi voor eventuele toekomstige misdrijven die met zijn gestolen identiteit worden gepleegd.

Bovendien blokkeert Michael zijn rekeningen; van zijn advocaat mag Michael zelf helemaal geen uitgaven meer doen.

Daarop doet Michael de volgende uitspraak: "Dat was het. Ik mocht niets meer. Als ik een hamburger wilde moest ik het vragen."

Michael gaat vanaf dat moment niet meer over zijn eigen leven. Hij is zijn vrijheid kwijt.

- 1p 4 Leg met Michaels uitspraak uit welke vrijheid hij heeft verloren, zijn negatieve vrijheid of zijn positieve vrijheid.

De manier waarop Michael zijn leven gaat leiden, verandert door de gestolen identiteit steeds ingrijpender. Hij kan zelfs niet meer werken. Dat valt hem zwaar, want zijn werk als communicatieadviseur betekent veel voor hem.

Christine Korsgaard introduceert het begrip 'praktische identiteit'. Mensen hebben verschillende praktische identiteiten.

- 2p 5 Leg met Korsgaards begrip 'praktische identiteit' uit:
- dat Michael een van zijn praktische identiteiten verliest en
 - dat Korsgaard de waarde van authenticiteit benadrukt.

Michaels identiteit blijkt te zijn gestolen toen hij online iets kocht. Een hacker helpt Michael om uit te zoeken wie de dief is. Deze hacker zegt:

tekst 3

Vroeger dachten we dat iedereen uniek was. Nu weten we dat we voor het overgrote deel allemaal hetzelfde zijn. Identiteit is een semi-unieke en kopieerbare set gegevens. Jouw identiteit is niet gestolen, maar gekopieerd, en nu duikt die kopie overal op: een virtuele kloon.

naar: Charles den Tex, Cel, 2008

Deze hacker stelt persoonlijke identiteit gelijk aan online-identiteit. Wat iemand op internet koopt, welke sites hij bezoekt en dus welke interesses hij heeft, welke sociale media hij gebruikt: deze informatie vormt een set gegevens die iemands persoonlijke identiteit voor het grootste gedeelte kenmerken.

Om te bepalen wat iemands persoonlijke identiteit is, kan een onderscheid worden gemaakt tussen kwalitatieve identiteit en numerieke identiteit.

- 2p 6 Geef dit onderscheid weer.
Beargumenteer vervolgens met dit onderscheid of de virtuele kloon uit tekst 3 dezelfde is als Michael.

De roman 'Cel' roept niet alleen vragen op over persoonlijke identiteit, maar ook over internet. Kan een online gestolen identiteit een bedreiging vormen voor onze persoonlijke identiteit in het offline leven? Het antwoord op die vraag hangt af van je houding ten aanzien van techniek.

In dit geval kan een onderscheid worden gemaakt tussen internet als instrument en internet als iets dat constitutief is voor wie wij zijn.

- 2p 7 Leg het onderscheid uit tussen internet als instrument en internet als iets dat constitutief is voor wie wij zijn.
Beargumenteer vervolgens met dit onderscheid of een online gestolen identiteit volgens jou een bedreiging vormt voor persoonlijke identiteit in het offline leven.